

Beleidsplan 2020-2024
Parochiële Caritas Instelling
De Goede Herder

"God zal je met zijn vleugels beschermen, onder zijn wieken vind je een toevlucht, zijn trouw is een veilig schild."

Psalm 91:4

Hengelo, september 2020

Versiebeheer

Versie	1.0.
Datum	19-10-2020
Status	Vastgesteld

Vooraf

De Parochiële Caritasinstelling De Goede Herder (PCI) werkt volgens het Algemeen Reglement (AR) voor het bestuur van een (Inter)Parochiële Caritasinstelling in de Nederlandse R.-K. Kerkprovincie, de aanvullingen (2012) daarop en de nader vastgestelde regelende voorschriften van de bisschop van Utrecht. De samenstelling, werkwijze en administratieve organisatie van de PCI zijn nader vastgelegd in een Huishoudelijk Reglement.

Dit beleidsplan beschrijft de uitgangspunt en werkwijze van de PCI en bestrijkt een tijdvak van vier jaar (2020 tot en met 2024). Het bestuur van de PCI stelt per jaar een werkplan op, waarin de plannen meer in detail beschreven worden. Alleen voor de jaren 2020 en 2021 wordt één werkplan opgesteld. Dit omdat in de loop van 2020 een nieuw bestuur aangetreden is en een groot aantal organisatorische zaken nader uitgewerkt moet worden.

Wij danken een ieder, die heeft meegedacht en meegewerkt bij de totstandkoming van dit beleidsplan, hartelijk.

Inhoud

Vooraf.....	3
De Parochiële Caritasinstelling De Goede Herder.....	5
Visie	5
Missie PCI De Goede Herder	5
Werkwijze.....	5
Drijfveer / (intrinsieke) motivatie / bezieling.....	6
Wat doet de PCI?.....	7
Doel A: De PCI zet zich in om noodhulp te geven op het vlak van eerste levensbehoeften	7
Doel B: De PCI helpt mensen om hun leven weer op de rails te krijgen	7
Doel C: De PCI wil zichtbaar en herkenbaar zijn en verborgen signalen signaleren.....	7
Doel D: De PCI wil bevorderen dat mensen binnen hun eigen mogelijkheden meedoen.....	8
Hoe gaat de PCI te werk?	9
Mensgerichte organisatie en werkwijze	9
Doorverwijzen	9
Samenwerking.....	10
Middelen verantwoord en weloverwogen inzetten	10
Vrijwilligersbeleid	10
Werkplan	12
Jaarlijks te ondernemen acties.....	12
Bijlage 1. Samenwerking en het Algemeen Reglement (AR).....	13
Huidige en potentiële samenwerkingspartners.....	15
Bijlage 2. De zeven werken van barmhartigheid.....	16
Bijlage 3. Bestuur en rooster van aftreden	20

De Parochiële Caritasinstelling De Goede Herder

Visie

De Parochiële Caritasinstelling (PCI) De Goede Herder wil vanuit een katholieke levensovertuiging gestalte geven aan de opdracht om dienstbaar te zijn aan onze medemens, door aandacht te geven aan de concrete noden en behoeften van personen en groepen van personen en daardoor bij te dragen aan het bevorderen van sociale rechtvaardigheid.

Missie PCI De Goede Herder

De PCI wil zwakkeren in de samenleving (financieel) ondersteunen. Uitgangspunt moet daarbij zijn dat de ondersteuning hun helpt, volwaardig deel te (blijven) nemen aan de samenleving. Daarnaast wil de PCI stem geven aan hen die zorg of hulp behoeven, maar niet gehoord worden of niet in staat zijn zichzelf hoorbaar te maken. Op die manier hoopt de PCI de sterkeren in de samenleving te betrekken bij het verbeteren van de situatie van de zwakkeren.

Binnen onze mogelijkheden willen wij vier doelen bereiken:

- a) Wij zetten ons in om noodhulp te geven op het vlak van eerste levensbehoeften;
- b) Wij willen mensen ondersteunen bij het weer op de rails te krijgen van hun leven;
- c) Wij willen verborgen noden signaleren en waar mogelijk onder de aandacht brengen van personen en instanties die deze noden kunnen verlichten;
- d) Wij willen mensen in staat stellen binnen hun eigen mogelijkheden maximaal mee te doen in de samenleving.

Wij willen hiertoe zichtbaar en herkenbaar zijn. En wij willen elk jaar één vernieuwende activiteit uitdragen die de samenleving kan overnemen

Werkwijze

Van mensen die een beroep op ons doen verlangen wij een eigen bijdrage binnen de mogelijkheden, want we stellen het op prijs dat mensen naar hun vermogen zich willen inzetten voor hetzelfde doel (voor henzelf en/of voor anderen). Om ons doel te bereiken, werken we waar mogelijk samen met andere hulpverlenende instanties of zullen we indien nodig hulpverzoeken doorverwijzen naar deze instanties. De privacy van de hulpvrager dient daarbij te allen tijde gewaarborgd te blijven.

We bieden kortstondige hulp, gericht op langetermijnoplossingen en/of ter overbrugging van een moeilijke periode. Ons werkgebied is de gemeente Hengelo.

Goed luisteren naar de behoeften van de aanvrager en op zoek gaan naar zijn of haar perspectief vinden wij essentieel om betekenisvol te kunnen ondersteunen. Wij willen flexibel kunnen inspelen op de omstandigheden.

Naast het bieden van hulp bij aanvragen willen we ook preventief (pro)actief zijn. Dit betekent dat wij, waar het nodig en mogelijk is, de kwetsbare doelgroepen actief benaderen via verschillende initiatieven.

Drijfveer / (intrinsieke) motivatie / bezieling

Vanuit onze christelijke geloofsovertuiging vinden wij het belangrijk dat mensen niet aan hun lot worden overgelaten en dat wij onze medemens liefhebben. We hebben het nodig om met elkaar samen te werken, verbinding te zoeken met elkaar en vooral vanuit ons hart de mens in nood te ondersteunen. Wij geven daarbij uitvoering aan de Bijbeltekst uit Matteüs 25:

Want Ik had honger en gij hebt Mij te eten gegeven. Ik had dorst en gij hebt Mij te drinken gegeven. Ik was vreemdeling en gij hebt Mij opgenomen, Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed, Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht, Ik was in de gevangenis en gij hebt Mij bezocht.

Deze tekst maakt duidelijk dat ook immateriële hulp binnen onze taakstelling hoort.

Op deze wijze willen wij een bijdrage leveren aan een rechtvaardiger samenleving.

Wat doet de PCI?

Doel A: De PCI zet zich in om noodhulp te geven op het vlak van eerste levensbehoeften

De PCI De Goede Herder ondersteunt mensen tijdelijk of eenmalig wanneer zij financieel niet in staat zijn te voorzien in hun noodzakelijke levensbehoeften. Het gaat daarbij om levensbehoeften als voeding, kleding en andere noodzakelijke *behoefte die passen binnen de huidige tijd*. Wij verstrekken noodhulp in de vorm van voedselpakketten, kleding of het betalen van nota's. Daarnaast begeleiden wij bij het doorverwijzen naar andere hulpinstanties. Daarbij streven wij ernaar dat (a) er een duurzame oplossing gevonden wordt voor de ondersteuningsbehoefte en (b) de aanvrager waar mogelijk gebruik maakt van (wettelijke) voorzieningen waar hij of zij recht op heeft. Te denken valt aan (bijzondere) bijstand, een WMO-voorziening of een kindpakket.

Het komt voor dat mensen dringend behoefte hebben aan (veilig) onderdak. Hiervoor verwijzen wij naar hulporganisaties. Waar nodig faciliteren wij de hulp gedeeltelijk. Te denken valt aan reiskosten om op de opvanglocatie te komen of een vergoeding om de eerste dagen te overbruggen.

De hulp wordt in beginsel verstrekt in de vorm van een lening, waarbij we onderzoeken of het mogelijk is, gebruik te maken van voorliggende voorzieningen, zoals gemeentelijk minimabeleid of andere fondsen. Bij acute nood bieden we onmiddellijk hulp en onderzoeken we later of een beroep op andere voorzieningen mogelijk is. Aanvragers worden altijd gestimuleerd om gebruik te maken van wettelijke rechten en andere voorliggende voorzieningen.

Doel B: De PCI helpt mensen om hun leven weer op de rails te krijgen

De PCI begeleidt en helpt mensen kortdurend bij dingen die zij zelf (nog) niet kunnen. Het doel is dat mensen weer uitzicht krijgen om zelf, of met professionele hulp, in hun eerste levensbehoeften te kunnen voorzien. Die ondersteuning kan zeer uiteenlopende vormen aannemen. Wij houden rekening met wat er in de specifieke situatie nodig is om mensen te helpen. Inlevingsvermogen is belangrijk voor een goede doorverwijzing.

Doel C: De PCI wil zichtbaar en herkenbaar zijn en verborgen signalen signaleren

De PCI wil verborgen noden signaleren. Enerzijds om mensen te helpen die buiten het gezichtsveld van de overheid en van andere instanties blijven. Anderzijds om die overheid en die instanties attent te maken op verborgen noden en/of lacunes in het voorzieningenaanbod. Daarom is het belangrijk dat wij zelf gemakkelijk gevonden worden en dat wij bekend zijn; niet alleen bij parochianen en andere burgers, maar ook bij de lokale overheid en bij hulporganisaties.

Om dat te bereiken willen wij optimaal gebruik maken van (sociale) media en andere communicatiemiddelen. Daarnaast willen wij investeren in de relaties met de politiek en de hulpverlening.

Doel D: De PCI wil bevorderen dat mensen binnen hun eigen mogelijkheden meedoen

Voor kwetsbare groepen mensen willen wij binnen onze mogelijkheden diaconale activiteiten ontwikkelen (waar wenselijk en mogelijk samen met anderen), gericht op het bevorderen van waardigheid, solidariteit, zelfredzaamheid en algemeen welzijn. Door die activiteiten willen wij mensen met elkaar verbinden. Bovendien bereiken we zo dat de PCI een zichtbaar en herkenbaar onderdeel van de Hengelose samenleving wordt (zie doel C).

Hoe gaat de PCI te werk?

Mensgerichte organisatie en werkwijze

Alle hulpvragen van de PCI worden afgehandeld door het bestuur. We willen onderzoeken hoe we hierin samen kunnen werken met de diaconale werkgroepen van de vijf geloofsgemeenschappen.

Onze werkwijze is situationeel: per situatie wordt bekeken wat het meest optimale is voor de hulpvrager en de PCI. De PCI werkt met randvoorwaarden in plaats van regels, zodat er binnen de criteria optimaal ruimte wordt gecreëerd voor een effectieve uitvoering. Criteria en randvoorwaarden dienen hiertoe zorgvuldig en eenduidig te worden vastgesteld en vastgelegd.

Een uitgangspunt bij onze ondersteuning is dat we wij ondersteuning zoveel mogelijk in natura verstrekken. Denk aan een boodschappenmand voor een aanvrager die tijdelijk geen geld meer heeft om eten te kunnen kopen. Dit uitgangspunt kan gemakkelijk als bevoogdend worden uitgelegd. Immers: de aanvrager krijgt geen geld om zelf het product of goed aan te schaffen waarmee hij of zij het best geholpen zou zijn. In plaats daarvan koopt de PCI het voor hem/haar. Wij zijn echter verantwoordelijk voor een deugdelijke besteding van middelen die door gelovigen bijeen zijn gebracht in het vertrouwen dat ze op een juiste wijze gebruikt worden. Helaas hebben wij ook te maken met het gegeven dat, als wij ondersteuning in geld verstrekken, een (gelukkig klein) deel van onze aanvragers dit geld gebruikt voor andere zaken dan waarvoor het aangevraagd is. Zaken, die niet altijd overeen komen met waar de PCI voor staat en waar de gelovigen geld voor gedoneerd hebben.

Het feit dat wij primair ondersteuning in natura verlenen legt een extra verantwoordelijkheid op ons als PCI om aan te sluiten op de behoeften en noden van de aanvrager. Om bij het voorbeeld van de boodschappenmand te blijven: niet een standaard pakket verstrekken met boodschappen waar de aanvrager wellicht helemaal niet op zit te wachten, maar samen met de aanvrager naar de supermarkt gaan of een boodschappenlijstje maken, om hem of haar zo veel mogelijk mee te laten beslissen over de inhoud van de boodschappenmand.

Doorverwijzen

- Bij elke hulpvraag wordt afgewogen wat de PCI wil en kan waarmaken. Dit doen we op basis van de vastgestelde criteria en randvoorwaarden;
- De PCI kan naar meerdere instanties doorverwijzen als er sprake is van meervoudige problematiek;
- Als de PCI naar een of meer instanties doorverwijst vraagt zij om door de hulpvrager en/of de instantie te worden geïnformeerd over het verloop van het eerste contact en over het eventueel uitgezette plan van aanpak;
- Als een samenwerkingspartner een beroep op ondersteuning doet, verlangt de PCI terugkoppeling en wil zij door de hulpvrager en de hulpinstantie en/of

samenwerkingspartner op de hoogte worden gehouden van de resultaten. Een en ander uiteraard met inachtneming van de privacyregels die de wet stelt en die de beroepsgroep hanteert;

- De PCI maakt vroegtijdig duidelijk hoe lang ze betrokken wil en kan blijven;
- De PCI geeft tijdig aan wanneer en hoe er een einde komt aan de relatie tussen hulpvrager en PCI.

Samenwerking

De PCI staat open voor samenwerking, al dan niet in oecumenisch verband. Deze samenwerking kan zowel op het vlak van hulpverleners als van de ondersteunende middelen zijn.

De PCI is onderdeel van de R.K.-Kerk en de werkzaamheden van de Caritas worden gedaan vanuit een RK-identiteit. Daarbij kan gedacht worden aan de vier kernwaarden van de Katholieke Sociale Leer (KSL): waardigheid, solidariteit, zelfredzaamheid en algemeen welzijn in navolging van Christus. In het AR staan de randvoorwaarden die gesteld worden aan samenwerking. Hier willen we enkele aanvullende inhoudelijke randvoorwaarden benoemen, zonder uitputtend te zijn.

- Het profiel van de samenwerkingspartner moet aansluiten bij de hulpvraag van de hulpbehoevende;
- In de ondersteuning door de samenwerkingspartner dient de mens centraal te staan;
- Integriteit en kwaliteit van de samenwerkingspartner moeten gewaarborgd zijn, evenals de privacy van de hulpvrager.

Middelen verantwoord en weloverwogen inzetten

Om de continuïteit en kwaliteit van de Caritas niet in gevaar te brengen, is het nodig dat de middelen op een verantwoorde en weloverwogen wijze worden ingezet. Bij “middelen” denken we niet alleen aan geld, maar ook aan tijd en motivatie van vrijwilligers.

Vrijwilligersbeleid

Wij kennen momenteel nog geen vrijwilligers naast de bestuursleden van de PCI. Bij uitbreiding van het takenpakket kan het aanstellen van werkgroepen met meer vrijwilligers noodzakelijk zijn. Voor een effectieve taakverdeling zal dan van de verschillende functies een globale beschrijving worden opgesteld die richting moet geven aan een goede uitvoering van de taken. Ook moet nagedacht worden over de benodigde competenties van vrijwilligers en hoe deze eventueel te bevorderen en/of op peil te houden. Op dit moment is dit echter nog niet aan de orde.

Geld

Via de jaarbegroting en de jaarverslaglegging legt de PCI verantwoording af aan het bisdom over het te voeren en het gevoerde financiële beleid. Uitgangspunt voor het opstellen van

de begroting is dat het aanwezige vermogen aan het einde van de beleidsperiode in stand moet zijn gebleven; dit conform het AR van het bisdom.

Bijzondere acties die veel extra geld kosten dienen van te voren (grotendeels) financieel afgedekt te zijn door sponsoren/fondsen/collectes/inzamelingsacties etc., voordat verplichtingen aangegaan kunnen worden. In voorkomende gevallen is ook toestemming van het bisdom vereist.

Werkplan

Voor de uitvoering van dit beleidsplan is het noodzakelijk jaarlijks een werkplan te maken, samen met het samenstellen van de begroting. In januari wordt het werkplan voor dat jaar definitief vastgesteld na evaluatie van de uitvoering van het werkplan van het voorafgaande jaar. In het werkplan worden de doelen voor het komende jaar geformuleerd. Per (sub)doel wordt een lijst ingevuld voor de uitvoering: hoe, wie, wat, waar, wanneer, hoeveel, hoelang, welke, hoe vaak, enzovoorts. Tijdens de PCI vergaderingen wordt de voortgang per (sub)doel geagendeerd. Doelen kunnen gericht zijn op het (beter) functioneren van de PCI of op één van de zeven werken van barmhartigheid¹. Ieder jaar wordt in ieder geval één doel opgenomen dat te maken heeft met deze zeven werken van barmhartigheid.

Omdat er een nieuw bestuur is aangetreden en er veel nieuw ontwikkeld moet worden omvat het eerste werkplan zowel (de tweede helft van) 2020 als 2021. Het werkplan is te vinden in een apart document.

Jaarlijks te ondernemen acties

- 1) Vergaderdata voor het hele jaar vastleggen. Nagaan of vergaderen efficiënter kan door bijvoorbeeld meer gebruik te maken van digitale middelen;
- 2) Eén grote inhoudelijke activiteit kiezen, zo veel mogelijk in overleg met de vrijwilligers in de geloofsgemeenschappen.
- 3) Inhoudelijk diaconaal jaarverslag opstellen; bij voorkeur gereed voor 1 april en beschikbaar stellen voor belanghebbenden en belangstellenden;
- 4) Jaarrekening bij bisdom indienen voor 1 mei;
- 5) De goedgekeurde jaarrekening wordt ter kennis gebracht aan het bestuur van de parochie en andere belanghebbenden en belangstellenden;
- 6) ANBI op briefhoofd en benodigde ANBI stukken gereed voor 1 juli;
- 7) Evaluatie en tussentijdse bijsturing van het beleidsplan en werkplan;
- 8) Het parochiebestuur 2x per jaar uitnodigen om het beleid op diaconaal vlak af te stemmen en te evalueren;
- 9) Per jaar 2x met de diaconale werkgroepen overleggen in het Diaconaal Beraad, om de betrokkenheid bij diaconale activiteiten en samenwerking te bevorderen.
- 10) Evaluatie lopend werkplan en nieuw werkplan opstellen voor het komend jaar;
- 11) Begroting indienen voor 1 december. Door het werkplan te vertalen in bedragen ontstaat de jaarbegroting;
- 12) De goedgekeurde begroting ter kennis brengen aan het bestuur van de parochie en belanghebbenden en belangstellenden;
- 13) Continu: nadenken over de vraag wat de PCI-bestuurders en andere vrijwilligers nodig hebben om blijmoedig te werken vanuit het hart

¹ het spijzigen van hongerigen, het laven van dorstigen, het kleden van naakten, herbergen van vreemdelingen, bezoeken van zieken, het bezoeken van gevangenen, het begraven van doden.

Bijlage 1. Samenwerking en het Algemeen Reglement (AR)

In het Algemeen Reglement voor het bestuur van een (Inter)Parochiële Caritasinstelling in de Nederlandse R.-K. Kerkprovincie (AR), de aanvullingen daarop en de nader vastgestelde regelende voorschriften van de bisschop van Utrecht is onder andere het volgende bepaald met betrekking tot samenwerking.

De PCI moet zichtbaar, merkbaar en vindbaar zijn in de samenleving. De PCI heeft immers ten doel om de caritas permanent een herkenbare plaats te bieden binnen en vanuit de parochiegemeenschappen (artikel 3 AR).

Samenwerking mag niet tot gevolg hebben dat de PCI slechts een geldverstrekker wordt en de uitvoering van de werken van barmhartigheid uitbesteedt aan anderen. Want de PCI heeft ten doel om een “werkzaam” instrument voor de caritas in de parochie te zijn (artikel 3 AR).

De PCI-bestuurders handelen in het belang van de PCI en hebben geen (schijn van) belangenverstremming. Samenwerking mag niet ten koste gaan van de bekendheid van de PCI noch ten koste gaan van het verwerven van middelen. De PCI beheert immers het voor het doel opgebouwde vermogen van de Caritasinstelling en zorgt voor het verwerven van middelen alsook voor de doelmatige aanwending daarvan “ten bate van de Caritas” onder het kerkelijk gezag van de bisschop (artikel 3 AR).

Kortom, de Caritas wordt gedaan vanuit een rooms-katholieke identiteit. Daarbij kan gedacht worden aan de vier kernwaarden van de Katholieke Sociale Leer: personaliteit, solidariteit, subsidiariteit en bonum commune (algemeen welzijn).

- Personaliteit: dit is het principe dat de mens geschapen is naar Gods beeld en daarmee een uniek individu is. Dit betekent tegelijk de principiële gelijkwaardigheid van alle personen. Omdat elke mens op zijn eigen manier streeft naar transcendentie, en juist daarin zijn menselijke waardigheid vindt, verdient de mens daarin beschermd te worden en is er individuele vrijheid nodig om dat ook na te kunnen streven. Op basis hiervan stelt de kerk zich achter de rechten van de mens, ook zoals geformuleerd in de Universele Verklaring daarvan.
- Solidariteit: verbonden met het eerste principe is het principe van solidariteit. Het individu staat als beeld van God niet op zichzelf; juist omdat het beeld Gods een trinitair beeld is staat het individu volgens de katholieke leer in een netwerk van relaties, om te beginnen met zijn Schepper. De mens is een historisch wezen en een sociaal wezen, en kan daarom zijn doel alleen realiseren in een netwerk van relaties. Deze relaties van groepen vormen met elkaar de samenleving. De mensen delen hun menselijke (zondige) natuur, maar delen ook hun hoop op een betere toekomst. Mensen hebben door de solidariteit ook verantwoordelijkheid naar elkaar.
- Subsidiariteit: dit principe is het gevolg van de personaliteit en solidariteit. Het wil uitdrukken dat wat op een lager niveau geregeld kan worden, ook op lager niveau

geregeld moet worden. Hogere organen, met name de staat, moeten niet overnemen wat door het individu en door zijn primaire verbanden (gezin, familie, vereniging, buurt) uitgevoerd kan worden. Wel kunnen de hogere organen de lagere organen helpen om hun functie te vervullen, door subsidies of regelgeving, maar liefst minimaal en zo tijdelijk mogelijk. Op deze manier kan de vrije ontwikkeling van de samenleving gegarandeerd worden – overeenkomstig haar doel. Ook wordt zo de menselijke waardigheid volop gerespecteerd. Tenslotte biedt deze vrijheid de beste garantie voor optimale participatie in de samenleving en haar politieke organen. Het principe van subsidiariteit gaat niet zo ver dat de PCI financiële ondersteuning verstrekt, waar de overheid of andere organisaties dat ook zouden kunnen doen. De middelen van de PCI zijn immers beperkt en in de loop der jaren door parochianen bijeengebracht. De PCI wil deze beperkte middelen niet inzetten om taken uit te voeren die primair tot de verantwoordelijkheid van anderen behoren. Daarom wordt financiële steun in beginsel verstrekt in de vorm van een lening. Deze lening kan terugbetaald worden zodra de aanvrager meer financiële armslag heeft, bijvoorbeeld doordat een (overheids-)instantie alsnog een voorziening verstrekt.

- *Bonum commune*: het laatste principe vloeit voort uit de drie voorgaande. Het ‘algemeen goed’ of ‘algemeen welzijn’ is het meest fascinerende element van de katholieke sociale leer en zegt dat de samenleving zo ingericht dient te zijn, dat de sociale voorwaarden aanwezig zijn “waardoor zowel groepen als enkelingen hun eigen volmaaktheid vollediger en vlugger kunnen bereiken” (Compendium Sociale Leer art. 164). Iedereen en elke instantie, met name de staat, dient zich af te vragen wat zijn bijdrage hieraan is. Verbonden met dit principe is het uitgangspunt van de universele bestemming van de goederen. De katholieke sociale leer ziet privé-bezit als een van de constituerende elementen van de ordening van de samenleving, maar bepaalt dat dit niet mag betekenen dat goederen opgehoopt mogen worden met noden van mensen als gevolg. Iedereen mag delen van de vruchten van de aarde, wat geproduceerd wordt staat ten dienste van eenieder op aarde².

De PCI kan alleen vertegenwoordigd worden door leden van het PCI-bestuur. In het AR staat de manier van besluitvorming en vertegenwoordiging beschreven (onder andere hoofdstuk IV en artikel 16). Dit blijft ook van kracht in de samenwerking met andere organisaties. Het Caritasbestuur heeft een voorafgaande schriftelijke machtiging nodig van de bisschop voor daden, die de grenzen van het gewone beheer te buiten gaan. Onder andere voor het aangaan van overeenkomsten die bezwarend zijn voor de Caritasinstelling (artikel 18 AR).

Voor 1 december dient de PCI een begroting in conform de voorwaarden die daaraan gesteld worden. Na verkregen goedkeuring strekt de begroting tot grondslag van het geldelijk beheer over het betrokken dienstjaar (artikel 20 AR). Alleen voor een komend kalenderjaar kunnen verplichtingen worden aangegaan. Een schriftelijke machtiging van de bisschop is nodig voor het aangaan van verplichtingen langer dan één jaar.

² Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk. (z.j.). *Introductie Sociale Leer*. Beschikbaar op http://www.cslk.nl/?p=info&ids=introductie_ksl_tilburg

Indien besluiten van het caritasbestuur in strijd zijn met de kerkelijke wetten of met het algemeen belang van de caritasinstelling, de parochie(s) of het bisdom, kan de bisschop deze besluiten vernietigen of de uitvoering daarvan opschorten (artikel 11 AR).

Aangezien de noden en behoeften steeds veranderen, zal de PCI rekening moeten houden met omgevingsfactoren en ontwikkelingen. Doet zij dit niet, dan komt haar daadwerkelijke bijdrage aan het bevorderen van sociale rechtvaardigheid in het gedrang. Daarom stemt de PCI haar doelstellingen, werkplannen en de uitvoering af op de ontwikkelingen in de samenleving.

Huidige en potentiële samenwerkingspartners.

Voor het uitvoeren van de taken en ten behoeve van een grotere bekendheid en zichtbaarheid zoekt de PCI samenwerking met andere organisaties en gremia binnen en buiten de parochie. Hieronder volgt een (niet uitputtende) opsomming van mogelijke partners.

- Parochiebestuur;
- Parochiële diaconale werkgroepen, parochiesecretariaten, pastoraatsgroepen, bezoekwerkgroepen, mensen die parochiebladen rondbrengen, giftenzakjes ophalen, koren (vanwege uitwisseling van informatie tijdens de pauze);
- PCI-en in andere parochies;
- Diaconale instellingen van andere kerkgenootschappen;
- Gemeente Hengelo;
- Noodfonds Hengelo;
- Voedselbank Midden Twente;
- Het Goed Hengelo;
- Kledingboetiek Leger des Heils Hengelo;
- Terre des Hommes Hengelo;
- Vincentiusvereniging;
- Maatschappelijk werk (Wijkkracht);
- Andere hulpverleningsinstellingen, bijvoorbeeld Humanitas onder Dak, Jarabee, Avelijn, RIBW;
- Politie;
- Welbions;
- Thuiszorgorganisaties;
- Huisartsen en praktijkondersteuners huisartsenzorg;
- Vluchtelingenwerk;
- Bewindvoerders, Stadsbank, BudgetAlert;
- Vrijwilligersorganisaties, met name Humanitas Thuisadministratie.

Bijlage 2. De zeven werken van barmhartigheid³

Werken van barmhartigheid zijn daden van christelijke naastenliefde; het zijn werken die uit liefde tot de naaste en uit liefde tot God verricht worden, en daarom ook wel 'liefdewerken' worden genoemd.

Misericordia

Het Nederlandse woord barmhartigheid is ontstaan uit een leenvertaling van het Middeleeuws Latijnse *misericordia*, dat bestaat uit *miseri* ('arm') en *cor* ('hart').

Hulp verlenen

Barmhartigheid is de innerlijke drang om hulp te verlenen aan mensen die in geestelijke of lichamelijke nood verkeren. Deze deugd is nauw verbonden met naastenliefde en rechtvaardigheid.

Nood lenigen

Het leed dat een ander treft, wordt door een barmhartig persoon ervaren als iets dat hemzelf treft. Uit naastenliefde wil hij de nood zo snel mogelijk lenigen.

Onrechtvaardige structuren

Het lenigen van leed kan door snel en ad hoc in te grijpen, maar ook door te proberen onrechtvaardige structuren te veranderen. In dit laatste opzicht is barmhartigheid nauw verwant aan rechtvaardigheid. Rechtvaardigheid kan ook een antoniem zijn van barmhartigheid. In die zin is het een equivalent van genade.

Liefde

In de kerkelijke diaconie zetten gelovigen zich van oudsher in om mensen in nood te helpen. Zij worden gedreven door een gevoel van mededogen of medelijden met degenen die in nood verkeren, en door de liefde tot God.

Opdracht van Jezus

Jezus zelf roept de gelovigen op om barmhartig te zijn jegens de naaste in nood. Als een naaste om hulp vraagt, is het Jezus zelf, die in nood is; wie de naaste hulp geeft, geeft daarom Jezus hulp. Zelf drukt Jezus dat zo uit:

"Ik verzeker jullie, alles wat je voor één van de minste broeders van Mij hebt gedaan, heb je voor Mij gedaan." (Matteus 25, 40).

Om welke hulp het gaat? Jezus is heel concreet:

"Want Ik had honger en jullie hebben Me te eten gegeven, Ik had dorst en jullie hebben Me te drinken gegeven, Ik was vreemdeling en jullie hebben Me opgenomen. Ik was naakt en jullie hebben Me gekleed, Ik was ziek en jullie hebben naar Me omgezien, Ik zat in de gevangenis en jullie kwamen naar Me toe." (Matteus 25, 35-36).

³ De tekst van deze bijlage is in zijn geheel afkomstig van: KRO/NCRV. (z.j.). *Werken van Barmhartigheid*.

Beschikbaar op <https://kro-ncrv.nl/katholiek/encyclopedie/w/werken-van-barmhartigheid>

Innocentius III

Jezus heeft volgens de apostel Matteüs een zestal 'werken van barmhartigheid' ingesteld. Paus Innocentius III (1198-1216) voegde daaraan in het jaar 1207 een zevende werk aan toe. Het werk dat hij uitkoos was 'de doden begraven'. Het is ontleend aan het bijbelboek Tobit, waarin naast twee bekende, ook door Christus genoemde werken van barmhartigheid, speciaal de zorg voor de overledenen wordt benadrukt: "Ik gaf brood aan de hongerigen en kleren aan de naakten; als ik het lijk van een volksgenoot buiten de muren van Nineve zag liggen, dan begroef ik het". (Tobit 1,17). In de door pestepidemieën geteisterde Middeleeuwen had het moeilijke en gevaarlijke werk van 'doden begraven' overigens een bijzondere waarde.

Zeven: getal der volmaaktheid

Dat Innocentius III het door Christus gegeven zestal tot een zevental aan wilde vullen, heeft te maken met het feit dat het getal zeven in de christelijke traditie het getal der volmaaktheid is. Zo zijn er ook zeven sacramenten, zeven scheppingsdagen en zeven hoofddeugden.

Zeven Lichamelijke Werken van Barmhartigheid

In de Middeleeuwen werden de zes door Christus gegeven werken plus het zevende werk van Innocentius III tezamen de 'Zeven Lichamelijke Werken van Barmhartigheid' genoemd. De werken zijn immers alle gericht op het lenigen van materiële ('lichamelijke') nood. Uit een opsomming blijkt dat nog eens duidelijk. Het gaat om:

1. het spijzigen van hongerigen;
2. het laven van dorstigen;
3. het kleden van naakten;
4. herbergen van vreemdelingen;
5. bezoeken van zieken;
6. het bezoeken van gevangenen;
7. het begraven van doden.

Zeven Geestelijke Werken van Barmhartigheid

Naast de Zeven Lichamelijke Werken van Barmhartigheid werden in de Middeleeuwen Zeven Geestelijke Werken van Barmhartigheid gesteld: werken, gericht op het lenigen van geestelijke nood. Het zijn deze zeven:

1. de zondaars vermanen;
2. de onwetenden beleren;
3. de bedroefden troosten;
4. in moeilijkheden goede raad geven;
5. het onrecht geduldig lijden;
6. beledigingen vergeven;
7. voor de levenden en overledenen bidden.

'De zeven werken van barmhartigheid'

Het is overigens goed om te weten, dat als ergens zonder verdere toelichting gesproken wordt over 'de zeven werken van barmhartigheid', vrijwel altijd de lichamelijke werken van barmhartigheid bedoeld worden.

Liefdewerken

Jezus is de naaste in nood, dat heeft hij zelf gezegd. Wie dus de naaste lief heeft, heeft Jezus en daarmee God zelf lief. Liefde tot de naaste is, bij het verrichten van een werk van barmhartigheid, gelijk aan liefde tot God. Vanwege deze tweezijdige liefde, die alle werken van barmhartigheid draagt, staan de werken van barmhartigheid ook wel bekend als liefdewerken.

Liefdewerken bij de Meester van Alkmaar

Van de 12e eeuw tot en met de 16e eeuw zijn de zeven liefdewerken een gewild onderwerp in de kunst geweest. Beroemd is onder meer het zevenluik van de Meester van Alkmaar, thans in het Amsterdamse Rijksmuseum te bewonderen. De schilder maakte het in 1504 in opdracht van de broederschap van de Heilige Geest voor de Laurenskerk te Alkmaar. Een voor een worden alle zeven werken van barmhartigheid afgebeeld. Op elk paneel is temidden van de behoeftigen ook Jezus afgebeeld. Hiermee onderstreept de kunstenaar dat een daad van naastenliefde een directe daad van liefde voor God is.

Aalmoezen

Elk werk van barmhartigheid, iedere vorm van hulp aan de in lichamelijke of geestelijke nood verkerende medemens, wordt in de theologie ook wel 'aalmoes' genoemd. Ons woord 'aalmoes' is te herleiden tot het Griekse *ἑλεῖσιν* dat 'medelijden' of 'barmhartigheid' betekent. In deze brede zin is de term aalmoes opgenomen in de opsomming van goede werken die iedere christen voor zijn eigen heil moet verrichten: 'bidden, vasten en aalmoezen geven'.

Geldelijke giften

Wanneer het tegenwoordig over 'een aalmoes' gaat is dat meestal in de meer beperkte betekenis van een materiële of geldelijke gift. Geestelijke aalmoezen zijn, net als de geestelijke werken van barmhartigheid, enigszins op de achtergrond geraakt.

Zielzorg van aalmoezeniers

De geestelijke betekenis van aalmoes is nog wel terug te vinden in de ook nu nog gebruikte term 'aalmoezenier'. Een aalmoezenier is een rooms-katholiek geestelijke die belast is met de zielzorg van militairen. Ook priesters die zich in de zielzorg richten op andere specifieke groepen (jeugdigen, arbeiders, gevangenen) worden vaak aalmoezenier genoemd.

'Elemosiniere Apostolico'

In de Middeleeuwen was een aalmoezenier doorgaans belast met het beheer van de kas waaruit aalmoezen werden verstrekt. De meeste vorstenhoven kenden geestelijken die, als aalmoezenier, de vorstelijke aalmoezenkas beheerden. In de late Middeleeuwen stelden daarnaast sommige steden leken aan, die als aalmoezeniers de stedelijke geldelijke armenzorg moesten regelen. Het Vaticaan kent nog altijd de *Eleemosynaria Apostolica* ('Apostolische Liefdadigheid'). Het hoofd daarvan, de apostolische aalmoezenier, voert het beheer over de gelden die door de Heilige Stoel worden bestemd voor liefdadige doeleinden.

Hedendaagse barmhartigheid

Hoewel de Kerk onder de werken van barmhartigheid niet alle denkbare goede werken wil vangen, kunnen de meeste hedendaagse activiteiten van christelijke liefdadigheid er wel toe worden herleid. Te denken valt bijvoorbeeld aan het inrichten van gaarkeukens voor daklozen ('de hongerigen spijzen'), het inzamelen van tweedehands kleding door de Vincentiusverenigingen ('de havelozen kleden'), de opvang van daklozen en asielzoekers ('vreemdelingen herbergen'), het justitiepastoraat ('gevangenen bezoeken') en de omvangrijke ziekenzorg van De Zonnebloem ('de zieken bezoeken').

Bijlage 3. Bestuur en rooster van aftreden

Het bestuur bestaat per 1-9-2020 uit de volgende personen:

Naam	Functie	Einde termijn	Wel/niet herkiesbaar
Ben Boksebeld	Voorzitter	30-6-2024	Herkiesbaar
Gerrit Nijland	Secretaris	30-9-2024	Herkiesbaar
Gustaaf Boerjan	Penningmeester	30-6-2024	Stelt zich niet herkiesbaar
Hans Blokhuis	Lid	31-12-2023	Niet herkiesbaar
Ria Doornbusch	Adviseur		